

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Oleszek

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2013 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R. o emeryturę

na skutek odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 11 czerwca 2013 r. **nr** (...)

o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt III U 986/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 5 sierpnia 2013 r.

Decyzją z dnia 11 czerwca 2013 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy J. W. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r. poz. 1227 ze zm.). Nie osiągnął wieku emerytalnego – 60 lat. Ponadto nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy uwzględnił mu jedynie 8 lat i 10 dni okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych. Natomiast odmówiono mu uwzględnienia okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w łącznym wymiarze 12 lat, 2 miesięcy i 1 dzień.

W tym zakresie wnioskodawca nie przedstawił stosownego świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a jedynie powołał się na zeznania świadków.

Wnioskodawca J. W. w dniu 21 czerwca 2013 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury, ustalenia odpowiedzialności organu rentowego w trybie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 240,- zł.

Na uzasadnienie wnioskodawca podał, że organ rentowy bezpodstawnie nie uwzględnił pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w czasie zatrudnienia

w PP (...) w P.. W tym przedsiębiorstwie faktycznie w okresie od 1 sierpnia 1977 r. do 31 marca 1991 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracę mechanika pojazdów w kanałach remontowych. Na potwierdzenie charakteru tego zatrudnienia nie otrzymał stosownego świadectwa pracy, a z uwagi na likwidację pracodawcy wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na tę okoliczność.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowią o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r., poz. 1227 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie osiągnął wieku emerytalnego – 60 lat, ani nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Okresów zatrudnienia w latach od 1977 r. do 1991 r. nie potwierdził właściwym świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy wskazał, że okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca przedstawił jedynie świadectwa pracy na potwierdzenie, że pracował w warunkach szczególnych w okresie od 18 lipca 1975 r. do 29 grudnia 1975 r., od 31 grudnia 1975 r. do 3 kwietnia 1976 r. oraz od 1 kwietnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. (łącznie 8 lat i 10 dni).

Sąd Okręgowy w Przemyślu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. W. urodzony (...) w dniu 23 kwietnia 2013 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia odwołał się do dokumentacji złożonej przy wniosku o ustalenie kapitału początkowego z dnia 5 listopada 2003 r. Wówczas przedłożył m.in. świadectwo pracy z dnia 28 marca 1991 r. W świadectwie tym wskazano, że wnioskodawca w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) Stacja Obsługi Nr 13 w P. w okresie od 1 sierpnia 1977 r. do 31 marca 1991 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako mechanik samochodowy, a ostatnio jako blacharz samochodowy.

Dodatkowo do wniosku emerytalnego wnioskodawca dołączył Oświadczenie z dnia 4 kwietnia 2013 r., iż nie otrzymał od tego pracodawcy świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przedłożył też pisemne zeznania dwóch świadków: J. S. i S. K. z dnia 4 kwietnia 2013 r. na potwierdzenie charakteru wykonywanej pracy – mechanika samochodów wykonującego naprawę samochodów osobowych i ciężarowych w kanałach remontowych.

Ponadto przedstawił świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 19 marca 2013 r. i z dnia 11 kwietnia 2013 r. wystawione odpowiednio przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o.

i Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w P..

W przedsiębiorstwach tych pracował jako mechanik pojazdów samochodowych i jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Decyzją z dnia 11 czerwca 2013 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, gdyż przedstawił on właściwe świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, wykazując jedynie 8 lat i 10 dni takiego zatrudnienia.

Dowód: 1. Akta organu rentowego (kapitałowe):

- wniosek o ustalenie kapitału początkowego z dn. 5.11.2003 r.

- świadectwo pracy z dn. 28.03.1991 r.

2. Akta organu rentowego (emerytalne):

- wniosek o emeryturę z dn. 23.04.2013 r.

- Oświadczenie wnioskodawcy z dn. 4.04.2013 r.

- Zeznania świadków z dnia 4.04.2013 r.

- decyzja odmowna z dn. 11.06.2013 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca J. W. złożył wniosek emerytalny w związku z toczącym się przez Sądem Rejonowym w Przemyślu postępowaniem o przywrócenie do pracy sygn. akt IV P 120/13. W ocenie wnioskodawcy ustalenie prawa do emerytury poprzez ustalenie pracy wykonywanej w szczególnych warunkach da mu gwarancję powrotu do pracy u dotychczasowego pracodawcy tj. w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego. Poprzez nabycie uprawnień emerytalnych będzie bowiem podlegał szczególnej ochronie z art. 39 k.p.

Dowód: 1. Odpis pozwu z dnia 11.04.2013 r. i odpowiedzi na pozew z dnia 23.04.2013 r. k. 23-24.

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się w całości na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz uwzględnił przedmiot postępowania, które toczy się przed sądem pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 stycznia 2013 r. - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Oceniając żądanie wnioskodawcy w kontekście tych przepisów na wstępie należy stwierdzić, że osiągnięcie wieku emerytalnego jest jednym z warunków od którego zależy nabycie prawa do emerytury. Warunek ten musi być spełniony w dacie złożenia wniosku o świadczenie, a najpóźniej w momencie wydawania decyzji przez organ rentowy, bądź też w dacie wyrokowania przez Sąd, jeśli w sprawie złożone zostało odwołanie.

Bezsporne jest, że wnioskodawca J. W. występując z wnioskiem emerytalnym wykazał, iż posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie przystąpił do OFE. Jednak nabycie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach uzależnione jest też od osiągnięcia przez mężczyznę 60 lat i wykazania 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wnioskodawca w dniu 2 lutego 2013 r. ukończył 56 lat i ta okoliczność powoduje, że dalsze badanie istnienia kolejnej przesłanki nabycia prawa do emerytury jest zbędne.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, przedmiot sporu określa przedmiot decyzji organu rentowego. Wnioskodawca w nin. sprawie wystąpił z wnioskiem o przyznanie konkretnego świadczenia – wcześniejszej emerytury, choć w istocie jego intencją jest ustalenie istnienia prawa na potrzeby innego postępowania.

Tymczasem, tak jak stwierdził Sąd Najwyższy nie jest dopuszczalne w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia i przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków w przyszłości (wyrok z dnia 9 lutego 2011 r. I UK 262/09). Ponadto Sąd stwierdzając spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia, nie może ustalić tego w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego (wyrok SN z dnia 15 grudnia 2000 r. II UK 147/00).

W tej sytuacji i na mocy powołanych wyżej przepisów skoro wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego, to już z tego względu odmowna decyzja organu rentowego jest prawidłowa.

Równocześnie niecelowe jest badanie czy wnioskodawca na dzień 31 grudnia 1998 r. wykazał wymagany 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych. Nawet przy pozytywnym rozstrzygnięciu tej kwestii niemożliwe byłoby uwzględnienie odwołania. Istota decyzji organu rentowego polega bowiem na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo.

W tym zakresie można odwołać się też do stanowiska sądów apelacyjnych (Sąd Apelacyjny w Szczecinie i B.) wydanego wprawdzie w stanie prawnym sprzed 1 stycznia 2013 r., niemniej odnoszącym się także do nin. sprawy. Otóż przyjęto, że jeżeli ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy na dzień złożenia wniosku o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,

a nadto nie udokumentował przed organem rentowym spełnienia warunku posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 1 stycznia 1999 r., to sąd rozpoznający odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania prawa do emerytury, po ustaleniu, że ubezpieczony faktycznie nie rozwiązał stosunku pracy, nie ma obowiązku prowadzenia postępowania celem ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek przyznania świadczenia.

W konsekwencji nawet w przypadku wyjaśnienia istnienia warunku w postaci 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych rozważania w tym zakresie mogłyby być zawarte w uzasadnieniu wyroku oddalającego odwołanie. Tymczasem powagę rzeczy osądzonej, zgodnie z art. 366 k.p.c., ma tylko sentencja orzeczenia. Motywy i zawarte w nich ustalenia faktyczne nie są objęte powagą rzeczy osądzonej.

Odnosząc się do żądania wnioskodawcy Sąd Okręgowy zauważa też, że okoliczność, iż brak podmiotu uprawnionego do wystawienia świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie może pozbawiać wnioskodawcy możliwości wykazania innymi dowodami charakteru faktycznie wykonywanych prac. Zwłaszcza, że z treści § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 r. nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy (czy też przechowawcy jego dokumentów) w przedmiocie wykazania, na podstawie posiadanej dokumentacji, okresów pracy w szczególnych warunkach, miało charakter wiążący

i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy

w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny

w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej.

W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowadniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody. Stąd też dopuszczalne i możliwe jest dowodzenie warunków zatrudnienia także na podstawie zeznań świadków.

Jednakże w rozpoznawanej sprawie ten wniosek dowodowy Sąd oddalił

z uwagi na wskazane na wstępie okoliczności tj. nieosiągnięcie przez wnioskodawcę wieku uprawniającego go do nabycia prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił je, o czym orzeczono w sentencji wyroku.